

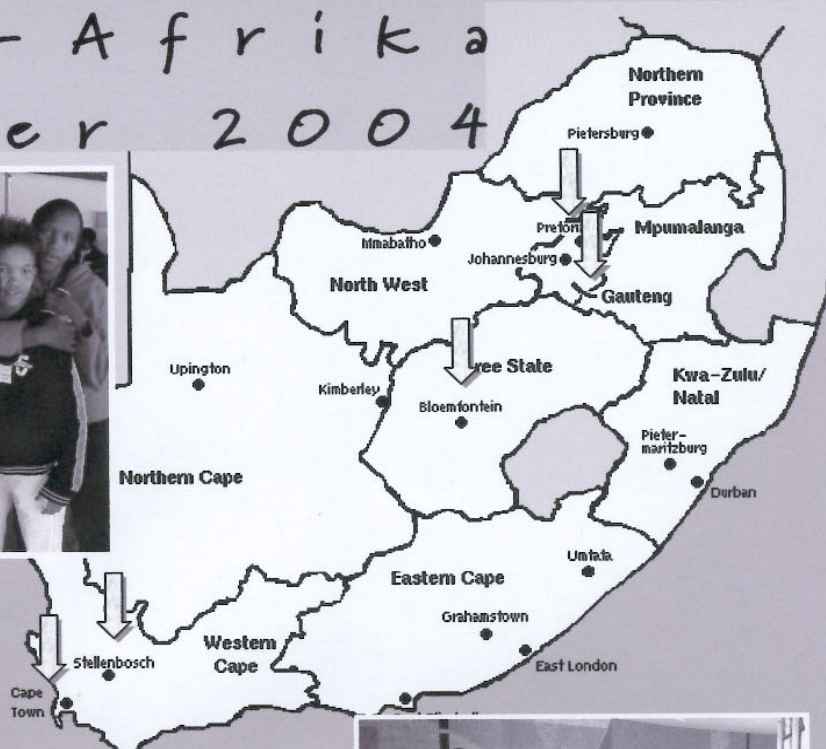
Dossier bij Kerkmozaïek

Nr. 1 | januari 2005 | 27ste jaargang

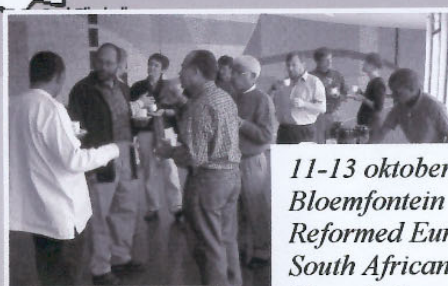
bezoek aan onze partnerkerk in
Zuid-Afrika
oktober 2004

8-10 oktober,
Bloemfontein:
viering 10-
jarig bestaan
van de VGK

13-18 oktober, rond
Johannesburg en Pretoria:
lokale partnergemeenten en
projecten

11-13 oktober,
Bloemfontein
Reformed European
South African
Consultation

16 oktober, Tsepisio:
opening nieuw kerkgebouw
partnergemeente

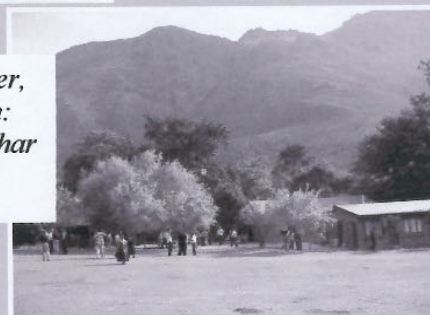

15 oktober,
Mamelodi:
hoofdkantoor
Diakonale
Dienste en
projecten

21-27 oktober,
rond Kaapstad:
diverse
ontmoetingen en
projecten

18-20 oktober,
Stellenbosch:
Barmen-Belhar
conferentie

Bezoek aan onze partnerkerk in Zuid-Afrika

Oktober 2004

Het eerste wat je ziet vanuit het vliegtuig boven Johannesburg zijn de uitgestrekte townships : piepkleine bouwvallige hokjes heel dicht opeen zonder voorzieningen, vaak ook zonder water en elektriciteit. Rijdend naar Bloemfontein zie je een modern land met prima autowegen. Maar langs die wegen nog altijd die 'squattercamps'- 10 jaar na de afschaffing van de apartheid. Het is beschamend dat daar écht mensen wonen. Een grauwe sluier hangt erboven, terwijl de lucht verder zonnig en blauw is.

We hadden een druk programma. Ertussen door werden we gastvrij ontvangen door oude bekenden van onze partnerkerk.

- 8-10 oktober: Viering 10-jarig bestaan van de VGK (*Bloemfontein*)
- 11-13 oktober: Reformed European South-Africa Consultation (*Bloemfontein*)
- 13-18 oktober: Bezoeken lokale partnergemeenten en projecten in Atteridgeville, Evaton, Sharpeville en Boipatong (*rond Johannesburg-Pretoria*)
- 15 oktober: bezoek hoofdkantoor Diaconale Dienste in Mamelodi en projecten
- 16 oktober: opening nieuw kerkgebouw partnergemeente in Tsepiso
- 18-20 oktober: de Barmen-Belhar Conferentie in Stellenbosch (*bij Kaapstad*)
- Kaapstad: ontmoeting met verantwoordelijken Home Based Health Care Project, jeugdcommissie (KAP), voorzitter VGK en diaconale projecten

De contacten met onze partnerkerk in Zuidelijk Afrika, de VGK, lopen officieel via de 'moderatuur' (vgl. ons moderamen van de Synodale Raad), de jeugdcommissie voor KAP en de 'Algemene Synodale Commissie voor Diaconale Dienste'. Bovendien zijn er de lokale partnerschappen.

Tien jaar VGK in Zuid-Afrika

In april 1994, in dezelfde maand dat het nieuwe democratische Zuid-Afrika zonder apartheid ontstond, is ook de VGK opgericht: de Verenigende Gereformeerde Kerk in Zuidelijk Afrika, ontstaan uit de zwarte en de kleurlingenkerk. 'Verenigend', een onvoltooid deelwoord: de vereniging is nog niet voltooid zolang de Blanke en Indische kerk er niet bij zijn. In 1857 had de synode van de Nederduits Gereformeerde Kerk besloten tot aparte Avondmaalsvieringen voor de verschillende rassen. "Vanwege de zwakheid van sommigen", erkenden zij. Die 'zwakheid' leidde in 1881 tot de formele scheiding van de kerken en in 1948 tot het staatkundige beleid van apartheid, dat door de NGK ook theologisch onderbouwd werd. De grote NGK is hierdoor opgedeeld in vier kerken: voor blanken, Indiërs, kleurlingen en zwarten.

De VGK wilde haar tiende verjaardag vieren. Regionaal was het gevierd in de zeven streeksynodes, waarbij soms 5000 mensen aanwezig waren. Nu, nationaal in Bloemfontein, waren er 60 mensen uit elke streek uitgenodigd, voor wie drie dagen lang logies en eten voorzien waren. Ook de gasten van de zusterkerken uit Duitsland, Zwitserland, de Verenigde Staten, Nederland en België werden goed verzorgd. 'Gift of togetherness' was het thema. Het was niet alleen een terugblik, ook was er kritische zelfreflectie naar de toekomst toe.

Drie heikele thema's

Zaterdagmorgen waren er *workshops* die drie heikele thema's behandelden: Aids, kerkelijke eenheid met de NGK en getuigenis en dienstbetoon.

Aids : de leiding was in handen van het Christen Aids Bureau, dat ook de trainingen van vrijwilligers organiseert die deel uitmaken van het door onze kerk geadopteerde thuiszorgproject. In een land waar dagelijks 1.000 mensen sterven door Aids, mag de kerk zich niet onbetuigd laten. Het doorbreken van taboes en vooroordelen is erg belangrijk. De VGK heeft

Bezoek aan onze partnerkerk in Zuid-Afrika

op haar synode van 2001 een sterke verklaring uitgebracht: *"HIV/AIDS is niet het probleem van iemand anders, het is ook het onze. Wij, het Lichaam van Christus, hebben HIV/AIDS"*.

Veel gemeenten bleken echter niet op de hoogte te zijn van wat de kerk nationaal aan verklaringen en projecten heeft. De communicatie in zo'n groot land laat te wensen over. De noodzaak van het Home Based Health Care Project werd wel schrijnend duidelijk.

Eenheid van Gereformeerde kerkfamilie : met pijn wordt geconstateerd dat blanken en Indiërs nog steeds niet als kerk willen samengaan met de VGK. Ook binnen de VGK is er een afsplitsing gekomen van een (zwarte) groep die financieel afhankelijk is van de blanke kerk. Deze groep heeft de VGK meer dan 40 processen aangedaan, wat de VGK al miljoenen Randen gekost heeft. Ook de aanvaarding van de Belijdenis van Belhar is voor de NGK nog steeds een moeilijk punt. De discussies waren zeer emotioneel. De hoofdtoon was: we blijven zoeken naar vereniging, zoals Christus het wilde, maar we doen geen uitverkoop van onze eigen kerk: Belhar staat centraal.

Getuigenis en dienstbetoon : op dit terrein werkt de VGK vaak wel samen met de NGK. Eén van de grote vragen is de opkomst van 'charismatische' groepen. De invloed hiervan op tv en in de maatschappij is hoe langer hoe groter geworden. De strijd tegen apartheid is voorbij, men gaat terug naar het spirituele. Het is een positieve zaak dat de VGK ook hier bewust mee bezig is.

Viering

Zaterdagmiddag en avond was een grote NGK kerk afgehuurd (waarvoor men flink moest betalen). Namens onze kerk bracht dr. Egbert Rooze de groeten over. Hij herinnerde aan het feit dat wij in 1998 op onze synode al de Belijdenis van Belhar aanvaard hebben - wat een spontaan applaus opleverde. Ook vertelde hij van onze partnerschapsovereenkomst om op vele terreinen van de kerk samen te werken en van onze plannen om een uitwisseling van predikanten te realiseren, zowel met Rwanda als met Zuid-Afrika. Weer applaus.

Het feit dat wij ook hoe langer hoe meer in een multiculturele maatschappij leven en dat onze protestantse kerken daar een constructief aandeel in hebben, versterkt het wederzijdse gevoel van verbondenheid. Kerken die lokaal een partnerschap willen aangaan, zijn in de VGK gemakkelijk te vinden. Wij ervaren steeds opnieuw hoe verrijkend dit is.

In de VGK is een zeer sterke Vrouwenbeweging en een bloeiende jeugdbeweging. Ook zij kwamen aan het woord. Dr. Molefe Tsele, de secretaris-generaal van de Zuid-Afrikaanse Raad van kerken (22 miljoen christenen overkoepelend) hield de VGK - en ons - een scherpe maatschappijanalyse voor. Goedkoop is men absoluut niet, wat het christen-zijn uitdagend en appellerend maakt.

De zondagse feestdienst werd bijgewoond door zeker duizend mensen. Er was een grote sporthal afgehuurd. Samen zingen, God danken, avondmaal vieren - de gasten vooraan - een indringende preek van voorzitter ds. James Buys, waren bijzondere momenten. Na vijf uur viering, sloten we deze driedaagse af met een heerlijk maal. De meesten gingen naar huis, wij bleven voor de volgende ronde.

Enkele structurele bedenkingen bij 10 jaar VGK

Bij al het feestelijke mag het kwetsbare van deze kerk niet ongenoemd blijven. Dit baart nog steeds zorgen voor de toekomst en daagt ons misschien wel in onze solidariteit uit. Financieel staat de kerk zeer zwak.

- Er is geen nationaal kerkblad. 'Die Ligdraer' was financieel niet meer te dragen. Men hoopt nu begin volgend jaar een nieuw blad te doen verschijnen. Men wil dit in vier (van de elf officiële) talen doen. De hoofdredacteur is gevonden en daarnaast gaan zes regionale redacteurs meewerken.

- De nationale kerk wordt half geruïneerd door de 40 rechtszaken die de afgesplitste kerk (met hulp van de blanke

Bezoek aan onze partnerkerk in Zuid-Afrika

kerk) tegen hen aanspant. Als één lid van een kerk opstaat (soms van 3000 mensen) die zegt de voortzetting van de oude kerk (de zwarte NGKA) te zijn, kan hij juridisch de goederen en kerkgebouwen claimen van de VGK... volgens een wet uit 1895.

- Veel gemeenten kunnen hun predikant niet volledig betalen, zodat de predikant in zeker 75% van de gevallen een bijbaantje moet zoeken (*tentmaker*). Hierdoor kan hij zich niet fulltime aan de gemeente wijden en zich ook niet extra vormen op theologisch vlak.
- De gemeenten zijn erg groot. Vele hebben meer dan 1000 leden met wekelijks 500 tot 1000 mensen in de kerk. De VGK telt ongeveer 800 plaatselijke gemeenten, en heeft ongeveer een 1,5 miljoen leden (doopleden inbegrepen).

RESAC (Reformed European South-African Consultation)

Op dezelfde plaats in Bloemfontein (Maselspoort) hielden we onze jaarlijkse consultatie met Zuid-Afrika en haar zusterkerken uit Duitsland, Zwitserland, Nederland. Het was voor het eerst dat dit plaatsvond in Zuid-Afrika. Een belangrijk agendapunt is altijd de uitwisseling van informatie. Zwitserland vertelde hoe de kerken betrokken zijn bij een actie om hun banken onder druk te zetten om een soort herstelbetaling ('Wiedergutmachung') te krijgen t.o.v. de slachtoffers van het apartheidssysteem.

Het hoofdagendapunt was de uitwisseling over theologische (na)vorming van predikanten en studenten. Hiervoor was het voltallige curatorium van de theologische opleidingen van de VGK aanwezig. Er zijn twee opleidingen van de VGK: één in het zuiden (Stellenbosch) en één in het noorden (Pretoria). Die in Stellenbosch is min of meer gezamenlijk opgezet met de blanke NG-kerk. De kerkelijke opleiding is nog apart. In het noorden is de situatie moeilijker. Daar voorziet de VGK zelf een opleiding, en mist daardoor enkele faciliteiten. Er is nog steeds uitwisseling met de Theologische Hogeschool van Kampen. Ook komen studenten soms naar Nederland of Duitsland om verder te studeren (voor België een gelegenheid?). De vorming moet uitgebouwd worden, maar vooral in het noorden ontbreken de financiële middelen. De Europese kerken voelden duidelijk een uitnodiging om hier iets aan te doen. Partner zijn betekent ook dat men oog heeft voor deze noden. Een

van de besluiten is dat we elkaar als partners verwittigen als iemand uit Zuid-Afrika komt om les te geven in Europa, zodat ook onze Brusselse faculteit ervan kan profiteren.

Deze drie dagen was er ook tijd om – vaak tot in de kleine uurtjes – door te praten over de reeds aangestipte problemen die de VGK bezighouden. Na Bloemfontein waren we enkele dagen rond Johannesburg en Pretoria waar we verschillende predikanten ontmoetten. Met een van hen bezochten we het nieuwe apartheidsmuseum in Jo'burg, wat zeer de moeite waard was !

Diaconale Bezoeken en Projecten

In 2001 steunde de Coördinatie Kerk & Wereld een project van de VGKZA voor het opvangen van water d.m.v. speciale watertanks, de zgn. 'Jojo-tank' (2500 liter), waarmee meer dan 70 huishoudens met water kunnen worden bevoorrad. We lieten ons inlichten over de voortgang en de frustraties van dit programma. Dat is bedoeld om selfsupporting te worden, maar dat lukt vaak niet omwille van de grote armoede. Daar waar het wel lukt, brengt deze oplossing groot soelaas.

In 2002 werd het project voor een nieuwe 'Ligdraer' (cfr. Kerkmozaïek bij ons) gesteund. Door allerlei tegenslagen is dit nog niet gerealiseerd. Maar de nieuw uitgewerkte plannen zijn er en men hoopt nu op een snelle realisering.

Sinds 2003 steunen we het 'Home Based Health Care Program' van de Algemene Synodale Kommissie voor Diaconale Dienste (ASKDD) jaarlijks met een tiende van het zendingsbudget: Euro 7.500.

De ASKDD bestaat uit zeven leden, vertegenwoordigers van elk van de zeven regionale synodes.

We hadden uitgebreide ontmoetingen met de verschillende verantwoordelijken op het hoofdkantoor van de ASKDD in Mamelodi bij Pretoria. Zij deden verslag van de werking en gaven ons de nodige documenten. De openheid en diepgang was hartverwarmend. Ook de communicatieproblemen intern en extern kwamen aan bod. We werden vergezeld naar een stichting waarmee het diaconale centrum nauw samenwerkt: Tateni, een programma voor HIV/AIDS patiënten in de regio. In vijf jaar tijd werden enkele duizenden families geadviseerd en bijgestaan. Tateni hielp tot nog toe bij de oprichting van zes andere thuiszorgorganisaties voor HIV/Aids patiënten in en nabij Pretoria.

Ook bezochten we het lokale trainingscentrum, het administratief centrum met eerstelijns opvang en een privé-zieken-

Bezoek aan onze partnerkerk in Zuid-Afrika

huis waar men 6 bedden ter beschikking heeft gekregen voor opvang en verzorging van dringende gevallen.

De diaconale informatie-uitwisseling en contacten stonden overigens in het hele reisprogramma centraal. Onderweg hebben we ook enkele regionale coördinatoren ontmoet.

Bezoek aan lokale partnergemeenten

Momenteel hebben zes VPKB-kerken een lokale partnerschap met een zwarte Zuid-Afrikaanse gemeente. Antwerpen-Noord, Antwerpen-Zuid, Gent-Noord, Menen, Boechout en de Duitstalige gemeente. Op zaterdag 16 oktober was de opening van de nieuwe wijkkerk van Boipatong, waarvoor in Antwerpen-Noord regelmatig gecollecteerd is. De kerk bevindt zich in Tsepiso, net als Boipatong en Sharpeville, een troosteloze township ten Zuiden van Johannesburg. Het nieuwe gebouw zal behalve voor kerkdiensten ook dienst doen als doordeweekse crèche. De feestelijkheden begonnen 's morgens om 10 uur. Als Belgische gasten werden we door de hele gemeente opgewacht op een kruispunt in Tsepiso. Al zingend 'we are marching in the light of God' - in Suthu en Engels - togen we in optocht naar de kerk. Daar ging het zingen nog even door totdat het ontroerende moment aanbrak dat de marmeren steen naast de kerkdeur onthuld werd door ds. Peter Loving en zijn vrouw Caroline en de sleutel overhandigd werd. Het was een feestelijke dienst met veel

spontaan zingen en dansen, koren en een sterke preek. Een groot deel van de mensen (vooral vrouwen en kinderen) zat buiten op banken, waar ze via een televisie en door de open ramen de dienst konden volgen. Ook wij hebben de gemeente toegesproken. We overhandigden daarbij een ingelijste foto van negen jaar geleden, waar ds. Loving op een leeg terrein staat met niets dan rode aarde, stof en veel wind. (*Doet dat niet denken aan het begin van de bijbel?*) Daar vertelde hij ons van zijn droom over een kerk op die plek. En wij hebben financieel mogen helpen die droom te verwezenlijken. Na afloop van de viering - tegen half vier - kreeg iedereen een heerlijke maaltijd opgediend. De

volgende dagen hebben we nog veel met hen doorgepraat. Is het niet wonderlijk dat je je zo verbonden kan voelen met mensen aan de andere kant van de wereld, die zo'n ander leven hebben dan wij? Caroline Loving werkt als maatschappelijk werkster in Evaton en ze heeft al veel ideeën verwezenlijkt om de townships leefbaarder te maken en de mensen perspectief en moed te geven. Zo is ze een piepklein zeepfabriekje begonnen in haar tuin, waarvan de eerste winst gebruikt werd om de tegels in de nieuwe kerk te kopen. Ze leert mensen in de omliggende gemeenten hoe ze door zeepproducten te maken wat geld kunnen verdienen om de levenskwaliteit te vergroten. Ook bezochten we verschillende groentekwekerijen en een naaiproject. Er is zelfs een groentetuinproject dat speciaal dient voor een gezonde voedselbedeling aan aids-patiënten. Een beetje groen in zo'n township werkt op zichzelf al positief!

Het hebben van contacten op lokaal én nationaal vlak, en bovendien via diverse kerkelijke commissies, geeft een goed zicht op de verschillende aspecten van het leven en de problemen in Zuid-Afrika. Ook uitwisseling op theologisch en kerkelijk vlak is een belangrijk deel van het partnerschap.

Zo vlogen we naar Kaapstad om in Stellenbosch een zeer bijzondere theologische conferentie bij te wonen over Barmen en Belhar, georganiseerd door het Centrum Beyers-Naudé. De aanleiding was de 70ste verjaardag van de Barmer Thesen (ontstaan in nazi-Duitsland) en de tiende verjaardag van de VGK.

Barmen-Belhar conferentie te Stellenbosch

Op maandag 18 oktober was de feestelijke openingsviering in de historische kerk van Belhar, vlakbij Kaapstad. Dit is de kerk waar de synode van de Nederduits Gereformeerde Zendingkerk (de toenmalige kleurlingenkerk) in 1986 de Belijdenis van Belhar officieel aanvaard heeft. Een inspirerende preek van ds. James Buys legde ons het slot van het boek Job uit: het verschil tussen Job en zijn drie 'gelovige' vrienden, die de naam van God (blijkbaar) misbruiken.

Bezoek aan onze partnerkerk in Zuid-Afrika

De volgende dag waren er lezingen over het ontstaan en de bijzondere betekenis van zowel 'Barmen' als 'Belhar', en een vergelijking tussen de twee. De context waarin de beide belijdenissen ontstaan zijn is er één van bedreiging en misbruik van de christelijke leer. Zowel de waarachtigheid van de kerk als haar eenheid stonden op het spel. In feite verdeelde een zogenaamd christelijke leer (rassenleer, Ariërparagraaf, apartheidsleer op theologische grondslag) de kerken. Dat bracht de kerk ook (soms een minderheid) in een status van belijden: men moest hiertegen zijn stem verheffen!

In de Duitse context ging men dan meer in tegen de bijna goddelijke machtsaspiraties van Hitler en zijn Rijk, terwijl men in Zuid-Afrika meer accent legde op de eenheid van de kerk (de door rassen verplicht gescheiden kerkfamilie in blanken, kleurlingen, Indiërs en zwarten) en op de effecten van apartheid: onrecht, armoede, lijden. Laten we niet vergeten dat apartheid is ingesteld door de (economisch) sterkeren – hoewel een minderheid – die hun wil konden opleggen aan de 'anderen'. Dat er in de Belijdenis van Belhar een aparte paragraaf spreekt over het feit dat *God op een bijzondere wijze de God van de noodlijdende, de arme en de ont-rechte is*, is dan ook niet verwonderlijk.

Bijzonder was het om die twee geloofsverklaringen naast elkaar te leggen. Het was 70 jaar geleden dat de Barmen Verklaring ontstond. De 130 deelnemers hebben er geboeid naar geluisterd.

Betekenis buiten Zuid-Afrika

Daarna waren er getuigenissen uit buiten- en binnenland. Hoe de jeugd, de vrouwenbeweging, de lokale kerken, de blanke NG-kerk en de buitenlandse gastkerken met de Belijdenis van Belhar omgaan. België, Duitsland en de Verenigde Staten passeerden de revue.

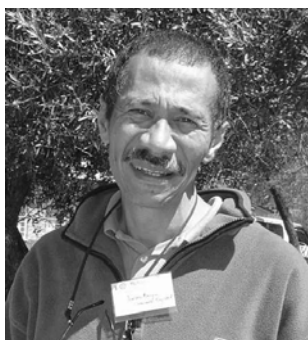
Egbert Rooze was uitgenodigd te vertellen vanuit onze Belgische situatie: hoe destijds diegenen uit België die de apartheid ondersteunden - economisch, cultureel, ideologisch – de blanke superioriteit, toeristisch, met immigratie - nu in het extreemrechtse blok verkeren met nog steeds dezelfde ideologie: vreemdelingenhaat, superioriteit van de blanken, een conservatiefrechts christendom belijden. De aanname en de toepassing van de Belijdenis van Belhar is in België en Europa een hoogst actuele zaak: juist vanwege de groei van vreemdelingenhaat, onze houding tegenover asielzoekers en de kloof die ook in Europa aan het groeien is tussen rijk en arm. Wij, mensen van de VPKB, dankten de VGK voor de bijzondere gift, die deze vervolgde kerk indertijd aan de wereld heeft geschonken.

Boeiend was het ook om te horen hoe de Reformed Church in America (RCA) als zusterkerk van de VGK ook bezig is de Belharbelijdenis te aanvaarden. Zij zijn een kerk met Afro-Amerikaanse wortels, waardoor multiculturele aspecten ook spelen in hun kerk. Men zei België een keer te willen uitnodigen op de synode van de RCA om het vergelijkbare West-Europese verhaal te horen en dat mede als advies te gebruiken voor hun beslissing in de Verenigde Staten.

Een paar dagen later lazen we in een Zuid-Afrikaanse krant dat een vooraanstaand lid van de RCA gepleit had om de Belijdenis van Belhar aan te wenden in de situatie van Palestina-Israël. Je voelt hoe zo'n belijdenis niet alleen contextueel waarde heeft, maar zoals de secretaris-generaal van de WARC, dr. Milan Opocensky, indertijd al zei: wereldwijd verdient zij aandacht!

Belhar en de NGK

Vele oren waren gericht naar de bijdrage van de voorzitter van de blanke kerk: hoe staat de NGK nu tegenover de Belijdenis van Belhar? De apartheid is al 14 jaar afgeschaft en de NGK had zes jaar geleden tegenover de WARC de belofte gedaan om de eenheid van de NGKerk-familie te bevorderen, door onder andere de Belharbelijdenis te aanvaarden. Uiteindelijk zijn zij de constructeurs van de apartheid geweest (de eerste president was een predikant van deze kerk). Ze hebben daardoor veel privileges gekregen en hebben de apartheid ook nog eens theologisch onderbouwd. Daarom is een verklaring op een synode dat ze 'fouten' hebben gemaakt niet voldoende dit schuldige verleden te zuiveren. Waarom kunnen ze de belijdenis van Belhar – samen met de 3 formulieren van enigheid – niet ook als de hunne beschouwen? Om echt te kunnen afrekenen met hun schuldige verleden?

James Buys

De NGK had net die week daarvoor haar Algemene Synode gehad. Voorzitter dr. Coenie Burger moest rapporteren dat ze wel eenheid wilden, maar niet met Belhar. Inhoudelijk hebben ze er niets tegen, maar een deel in de blanke kerk kan Belhar niet accepteren. Het moderamen was bang voor een splitsing als ze het voorstel tot aanvaarding zouden handhaven. Daarom hebben

ze Belhar 'optioneel' gemaakt: men mag ervoor 'kiezen', maar diegenen die er tegen zijn hoeven het *niet* te kiezen en te belijden. Liberalisme in de NGK: dat is eigenlijk ondenkbaar voor een 'Gereformeerde-belijdenis' kerk, zeker voor de NGK, waar de oude belijdenissen door alle ambtsdragers ondertekend moeten worden en waar ook nog tucht heerst. Ook het

Bezoek aan onze partnerkerk in Zuid-Afrika

eenheidsconcept van de VGK wordt niet aanvaard: eenheid op alle niveau's van de kerk, ook het wederzijds aanvaarden van predikanten. Voorzitter James Buys noemde dit besluit een terugkeer naar de positie van voor 1996, toen regionale synoden al positief over Belhar besloten.

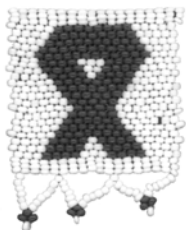
Het was pijnlijk dit te moeten aanhoren. Dat apartheid in al zijn effecten nog niet verdwenen is, bleek nu wel duidelijk. Veertien jaar na de vrijlating van Mandela.

Allan Boesak is terug!

Op de slotdag kwamen sprekers aan het woord uit Zweden en Nederland (prof. A. van der Beek). en ook een gerenommeerde professor uit Kaapstad (dr. Mazemisa). Het hoogtepunt was ongetwijfeld de slotrede van dr. Allan Boesak. Hij hield een vlamme, scherpe toespraak, waarin hij duidelijk liet verstaan dat over Belhar niet viel te onderhandelen, maar waarin hij ook de VGK-leden zelf voorhield meer te leven uit deze belijdenis en dat waar te maken in het huidige leven van Zuid-Afrika. Er liggen veel uitdagingen in het nieuwe Zuid-Afrika. Onrecht en ongelijkheid zijn nog niet verdwenen. De bewustheid en kracht van het geloof zijn misschien ook aan het tanen. Als de Belharbelijdenis eindigt met "Jezus is HEER", is dat een krachtig, alle-onrecht-overwinnend getuigenis, dat houvast biedt. Dat moet de drijfveer van ons geloof zijn! Met deze indrukwekkende bijdrage sloten we deze conferentie af. Er is pijn in de kerk, maar ook moed en kracht.

Gezondheidsprojecten in de Kaap-regio

Na deze conferentie hadden we nog vele boeiende ontmoetingen. In Kaapstad spraken we met ds. Carl Swart over de Home Based Health Care projecten in de Wes- en Suid-Kaap. Hij is secretaris van de Diaconale Commissie van de VGK. We spraken over de samenwerking met de NGK die op diaconaal vlak in de Kaap-regio gebeurt. Daar is veel kritiek over geuit vanuit de andere regio. De (rijke) NGK blijkt nogal te domineren. Organisaties en kerken worden door de overheid gestimuleerd samen te werken, ze worden alleen gesubsidieerd als ze kunnen aantonen dat er samenwerking is tussen blank en zwart.

Badisa is zo'n samenwerkingsverband tussen NGK en VGK. Als voorbeeld bezochten we het centrum Sothemba ('Wij zullen hopen') en spraken er met bestuurder Dirkie Uys en de Rwandese coördinatrice Felicité Mugabo. Sothemba houdt informatiecampagnes over HIV/AIDS, geeft opleidingen, organiseert trainingen voor gezondheidswerkers, houdt voedselinzamelingen in de kerken, doet aids-tests en stelt zoveel mogelijk aids-patiënten te werk. We kochten er aids-symbolen, door zieke mensen zelf gemaakt. De kerkelijke banden waren vnl. met de NGK.

De VGK en Aids

Onze VPKB steunt sinds 2003 het Home Based Health Care Program, een onderdeel van een groot HIV-programma van de VGK. Dit is een indrukwekkend programma dat zowel door de overheid als door de kerken sterk wordt gepromoot en gericht is op chronisch en terminaal zieke personen. Zoals we op verschillende plaatsen gezien hebben, is dit programma overal in het land sterk in ontwikkeling. Het is gebaseerd op training en begeleiding van vrijwilligers bij de thuiszorg van hiv- en aidspatiënten met het oog op een waardig leven en sterven, wanneer dit laatste onafwendbaar is geworden. Er worden ook goedkope medicijnen verschaft en er is aandacht en zorg voor de kinderen van de zieken, voor weeskinderen en voor het ondersteunen van families. Maar ook wordt er gewerkt aan het verbeteren van de levenskwaliteit van de gemeenschap, bijvoorbeeld door het aanleggen van moestuinen voor het kweken van groenten om de patiënten te voorzien van een gezond dieet en voor het voorzien van Jojo-watertanks daar waar geen drinkwater is.

De statistieken over HIV/Aids in Zuid-Afrika spreken boekdelen. Waar we ook kwamen, overal was juist iemand gestorven aan aids. Zoals in Atteridgeville: een vader van zes kinderen. Elke week zijn er massale begrafenissen. In elk huis is er wel een zieke te verzorgen of een dode te betreuren. Achter de statistieken staan mensen, gezichten, emoties, dromen, tranen, pijn en ellende.

5,6 miljoen mensen zijn besmet (1 op 8). Meer dan 3 miljoen Zuid-Afrikanen zullen gestorven zijn aan aan aids-verwante ziekten in 2010. Er zijn 1.400 nieuwe besmettingen per dag en 1000 aids-doden per dag. En 560.000 weeskinderen.

Armoede speelt een grote rol. Jonge meisjes worden zwanger om de 170 Rand (Euro 23) garantie per maand te krijgen voor alleenstaande moeders. Hele gezinnen moeten leven van de 800 Rand (Euro 107) per maand van grootmoeders

Bezoek aan onze partnerkerk in Zuid-Afrika

pensioen. Ziekenhuizen zijn onderbemand en hebben een tekort aan middelen. De zwaar zieken worden naar huis gestuurd om te sterven.

Het HIV-programma omvat drie componenten:

- Bewustmaking en opvoeding van haar kerkelijke leiders
- Thuiszorg voor besmette en getroffen gemeenschappen
- Netwerking met de overheid, scholen, civiele maatschappij, ngo's...

U kunt uw steentje bijdragen door dit project te steunen. Via Protestantse Solidariteit is een fiscaal attest verkrijgbaar voor giften boven Euro 30.

Dit zijn slechts enkele indrukken. De werkelijkheid is schrijnend, maar tegelijk bemoedigend als je de inzet ziet van zoveel toegewijde mensen in de Diaconale Dienst van de VGK. Men is ervan overtuigd dat de kerk een rol kan spelen om de spiraal te stoppen. Het project berust op vrijwilligers; en die zijn er! Vooral de vrouwen die we ontmoetten, hebben een rotsvast vertrouwen dat vrouwen, die toch al de zorg op zich nemen voor de zieken, het tij kunnen keren. Dat zij zich weer meer verantwoordelijk moeten voelen voor de geloofsopvoeding en zondagschool. In juli is dit het thema van de Generale Synode van de Christian Women's Ministries (die bestaat uit 600 vrouwen) in Durban, waar van elke gemeente een vertegenwoordigster uitgenodigd is. Natuurlijk hoort ook hier een financieel plaatje bij. We namen de vraag om steun mee naar huis.

Lavender Hill

Op onze laatste dag bezochten we 'The New World Foundation' in Lavender Hill, Kaapstad, een centrum voor gemeenschapsofbouw van de VGK onder voorzitterschap van ds. Sarel Christians. We kennen hem al jaren als medeverantwoordelijke voor KAP. We bekeken dit project met het oog op het mogelijk doorverwijzen van vrijwilligers. Er komen nl. wel eens vragen van Belgische jongeren die een (half) jaar vrijwilligerswerk willen doen in Zuid-Afrika. De gemeenschap ontstond toen diverse groepen mensen in 1966 door de apartheid in één nacht verplicht werden hun (mooie) huizen in Kaapstad te verlaten. Het centrum legt zich toe op het doen participeren van de bevolking aan de opbouw en versterking ('empowerment') van de gemeenschap. Het is iedere dag opnieuw vechten tegen criminaliteit, bendes, werkloosheid, gebrekkige infrastructuur en aids. 40% van de Zuid-Afrikaanse bevolking is werkloos en 55% moet met minder dan 6 Rand (Euro 1) per dag zien rond te komen. Het is nog een lange weg, maar gelukkig zijn er sinds 1994 ook vele kleine tekenen van hoop en groei, ook hier.

Zuid-Afrika, een prachtig land met schrijnende contrasten. We hebben genoten van de natuur, het klimaat, heerlijke bloemengeuren, maar vooral van de mensen die we zo diepgaand ontmoetten. Mensen die leven met de gevolgen van een pijnlijk verleden. En daar is een kerk met een sterke belijdenis, gegroeid vanuit dat verleden, vanuit de pijn. Een kerk waarvan we veel kunnen leren. Onze partnerkerk. We zijn er fier op.

De delegatie bestond uit Egbert Rooze namens de Synodale Raad en Marc Loos en Margreet Koning-Swankhuisen namens de Coördinatie Kerk en Wereld. Voor de lokale partnerschappen zijn nog drie gemeentelieden uit Antwerpen-Noord en Gent-Rabot meegekomen: Saskia Loos, Lydia van Essen en Jean Koning. Het bezoek kadert in de partnerschapsrelatie tussen beide kerken. De banden dateren uit de tijd van de apartheid. Een partnerschapsovereenkomst met de Verenigende Gereformeerde Kerk in Zuidelijk Afrika werd in 2001 afgesloten. De Belijdenis van Belhar werd al in 1998 door onze synode aanvaard.

Marc LOOS
Egbert ROOZE
Margreet SWANKHUISEN